

ingediend op **1643** (2022-2023) – Nr. 5
15 juni 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Sofie Joosen en Johan Deckmyn

over het voorstel van resolutie

van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein,
Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen

over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan

Documenten in het dossier:

- 1643** (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2 en 3: Amendementen
- Nr. 4: Verslag van de hoorzitting

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneekhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Alessia Claes.....	4
2. Bespreking.....	5
3. Stemming.....	7
Tekst aangenomen door de commissie.....	8

Op 13 juni 2023 behandelde de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het voorstel van resolutie over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1643/1).

De amendementen van de meerderheid werden unaniem aangenomen, evenals het geamendeerde voorstel van resolutie.

1. Toelichting door Alessia Claes

Alessia Claes licht het voorstel van resolutie toe. Ze benadrukt dat het de 184e dag is sinds de Laçınkorridor werd geblokkeerd. Door het blokkeren van voertuigen, vracht en burgers zijn er tot op vandaag tekorten aan basisproducten, voedsel en water, problemen voor het toedienen van medische zorgen enzovoort. Sinds 12 december 2022 is er sprake van een totaalisolement van de Armeense bevolking in Nagorno-Karabach.

In september 2022 ging de eerste indiener met enkele collega's naar Armenië en heeft ze zelf de gevolgen van het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan gezien. Door de schrijnende getuigenissen die ze er gehoord heeft, ligt de situatie daar haar na aan het hart.

Precies omdat er veel conflicten zijn in de wereld, is *Alessia Claes* blij dat er toch aandacht kan zijn voor dit bevroren conflict. In het verleden zijn er ook al resoluties over goedgekeurd, onder meer in oktober 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 486/3). Het gebied is geopolitiek belangrijk en al decennialang de inzet van geopolitieke krachtmetingen in de regio. In de internationale gemeenschap zijn er veel spelers bij betrokken.

De indiener benadrukt dat de humanitaire situatie in Nagorno-Karabach zeer penibel is. Tijdens de winter was de bevolking er afgesloten van gas en elektriciteit, er waren geen essentiële levensmiddelen beschikbaar, er was een tekort aan medische zorgen en onderwijs. Ze vindt het goed om de kwestie te bespreken en onder de aandacht te brengen en te houden.

Alessia Claes pleit ook voor blijvende waakzaamheid. In 2008, 2010, 2014, 2015 en 2016 namen de spanningen telkens toe en laaide het geweld weer op. Veertien dagen voor haar bezoek aan Armenië in september 2022 waren er ook gewapende aanvallen, waarbij meer dan tweehonderd Armeense burgers om het leven kwamen. Zelfs in mei 2023 zouden er nieuwe gevechten hebben plaatsgevonden in het gebied. Die ontwikkelingen zijn zeer onrustwekkend voor de stabiliteit in de regio.

Het conflict is een bevroren conflict, dat al heel lang aansleept. Volgens *Alessia Claes* is er slechts een klein vonkje nodig om de hele situatie te laten ontvlammen. Veertig monitoringsdeskundigen worden door de EU ingezet om de situatie te monitoren, te analyseren en om erover te rapporteren. Er is ook een civiele missie in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. Dat noemt de spreker goede stappen om de vrede en de veiligheid in de regio te herstellen en opnieuw een werkbare diplomatieke relatie tussen de twee staten op te bouwen.

Het Internationaal Gerechtshof besliste dat Azerbeidzjan alle beschikbare maatregelen moet nemen om het onbelemmerde verkeer van personen, voertuigen en goederen in beide richtingen te garanderen. Dat is volgens *Alessia Claes* een stap in de goede richting. Ze hoopt dat er gevolg wordt gegeven aan dat arrest en dat Azerbeidzjan het niet zomaar naast zich neerlegt.

De spreker benadrukt een specifiek element van het voorstel van resolutie. Naar aanleiding van de hoorzitting in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese

Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme met Jens De Rycke op 6 juni 2023 (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1643/4) willen de indieners via amendering nog toevoegingen doen aan het voorstel van resolutie wegens de expliciete vrees voor genocide en de ontwikkelingen in het conflict de afgelopen maanden; met de amendementen worden die ook opgenomen (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1643/2).

Allessia Claes hoopt dat het voorstel van resolutie kamerbreed wordt goedgekeurd. Onlangs hebben leden van Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme met leden van de delegatie van de Armeens-Europese federatie¹ gesproken. De spreker vindt de situatie nog altijd pijnlijk en ze benadrukt dat er nog altijd nood is aan een oplossing voor het conflict. Dat mag volgens haar absoluut niet worden vergeten, en er is dringende actie nodig.

2. Bespreking

Johan Deckmyn benadrukt dat het niet de eerste keer is dat het in deze commissie over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan gaat. Hij is zelf in Armenië en Artsakh geweest, en daardoor ligt de situatie hem na aan het hart. Hij onderschrijft het voorliggende voorstel van resolutie.

Het voorstel van resolutie vraagt de Europese Commissie om aan te sturen op een internationaal onderzoek over de gewapende incidenten in augustus en september 2022. Het wil vooral Azerbeidzjan op zijn verantwoordelijkheden wijzen om de soevereiniteit en territoriale integriteit van Armenië te respecteren.

In dit voorstel van resolutie wordt ook verwezen naar de problematiek van Artsakh en Nagorno-Karabach, in het algemeen en specifiek over de Laçincorridor. In de hoorzitting van 6 juni 2023 werd verwezen naar de schending door Azerbeidzjan van de afspraken over die corridor, die werden vastgelegd in een staakt-het-vuren. In september 2022 sloot Azerbeidzjan de corridor af. Sindsdien ligt er een militair checkpoint aan de corridor. Het akkoord wordt volgens de spreker niet meer nageleefd. Dit voorstel van resolutie dringt aan op de opening van de corridor.

Hij besluit dat het conflict niet helemaal opgelost zal worden door dit voorstel van resolutie, maar dat het er wel kan toe bijdragen om de internationale druk te verhogen om tot een oplossing te komen.

De spreker stelt vast dat ook de politieke druk op Armenië toeneemt om een oplossing met Azerbeidzjan te verkrijgen waarbij het de soevereiniteit over Artsakh zou moeten loslaten. Hij vindt het opmerkelijk dat de Armeense premier publiekelijk stelde dat erover nagedacht moest worden om de soevereiniteit van Nagorno-Karabach over te laten aan Azerbeidzjan. Het Vlaams Belang heeft een amendement ingediend om de onafhankelijkheid van Artsakh (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, 1643/3) te bepleiten. Johan Deckmyn vindt het noodzakelijk om de onafhankelijke republiek Artsakh te erkennen omdat de regio een eeuwenlange autonome status heeft gekend als een etnisch-Armeense regio, zowel binnen het grotere Armenië als binnen het territorium van het huidige Azerbeidzjan. De historische culturele Armeense wortels in dat gebied dateren van de vijfde eeuw voor Christus. Die culturele identiteit ligt volgens de spreker sterk onder vuur.

Dit voorstel van resolutie kan rekenen op de steun van het Vlaams Belang, maar de spreker betreurt dat zijn fractie niet werd betrokken bij de opmaak ervan. Op die manier zou de resolutie immers een nog breder draagvlak hebben gehad.

¹ The European Armenian Federation for Justice and Democracy <https://eafjd.eu/>

Bart Tommelein wijst erop dat dit het tweede voorstel van resolutie van deze zittingsperiode is over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan. Dat is volgens hem geen goede zaak omdat het betekent dat het conflict, dat al in het begin van de jaren 90 begon, nog altijd niet is opgelost.

De afgelopen maanden kreeg de oorlog in Oekraïne veel aandacht, maar andere conflicten mogen ook niet vergeten worden. Daarom vindt de spreker dit voorstel van resolutie zo belangrijk. Op die manier toont het parlement dat het, ondanks alle aandacht voor Oekraïne, ook conflicten aan de periferie van Europa niet uit het oog verliest, de slachtoffers niet vergeet en de Europese Commissie aanspoort om alles in het werk te stellen om de vijandelijkheden te stoppen en een normalisering van de betrekkingen te bewerkstelligen.

De vorige resolutie over Armenië en Azerbeidzjan naar aanleiding van de spanningen die er toen waren, dateert van 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, 486/3). In november van dat jaar werd er eindelijk over een staakt-het-vuren onderhandeld, maar dat werd helaas opnieuw geschonden vorig jaar. In september 2022 kwam het opnieuw tot gevechten tussen Armenië en Azerbeidzjan.

Bart Tommelein vindt het blokkeren van de Laçincorridor een verwerpelijke strategie van Azerbeidzjan om de 120.000 Armeense bewoners van het gebied te treffen. Het is een provocatie in een conflict dat al decennialang duurt en al meer dan 30.000 mensenlevens heeft geëist.

Volgens hem kan dit conflict slechts duurzaam worden opgelost door dialoog, niet door geweld en provocaties. Daarom dringt het voorstel van resolutie erop aan dat de Europese Commissie als bemiddelende actor zou optreden. Hij vindt het belangrijk om een nieuw open conflict te vermijden en om op alle mogelijke manieren te werken aan een duurzame oplossing en vredesbestand.

Annick Lambrecht benadrukt dat ook Vooruit de aanhoudende spanningen in de regio en de schendingen van het staakt-het-vuren betreurt en veroordeelt. Vooruit pleit ook voor vreedzame oplossingen en wil de betrokken partijen dringend oproepen om de dialoog te hervatten om een vreedzame oplossing te verkrijgen. Daarom steunt ook Vooruit dit voorstel van resolutie.

Orry Van de Wauwer stelt dat de tekst van het voorstel van resolutie vooral de blokkade van de Laçincorridor veroordeelt waardoor humanitaire hulp, voedsel en medicatie onmogelijk in Nagorno-Karabach geraken.

Dit voorstel van resolutie steunt ook elk initiatief dat streeft naar duurzame vrede en veiligheid voor beide volkeren. Er worden vragen gesteld aan de Europese Commissie met het oog op een internationaal onderzoek naar de recente gebeurtenissen. Het vraagt aan de Europese Commissie om het monitoringmandaat aan te houden om erop toe te zien dat de territoriale integriteit wordt gerespecteerd en om te ijveren voor een onmiddellijke opening van de Laçincorridor.

Dankzij de hoorzitting van 6 juni 2023 werden er enkele amendementen toegevoegd aan het voorstel van resolutie. Cd&v zal die amendementen en het geamendeerde voorstel van resolutie mee goedkeuren.

3. Stemming

Amendement 1 wordt unaniem met 9 stemmen aangenomen.

Amendement 2 wordt unaniem met 9 stemmen aangenomen.

Amendement 3 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1.

Het geamendeerde voorstel van resolutie wordt unaniem met 9 stemmen aangenomen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Sofie JOOSEN
Johan DECKMYN,
verslaggevers

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de resolutie over het conflict over Nagorno-Karabach, die op 14 oktober 2020 werd aangenomen door het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 486/1-3);
 - 2° het antwoord van de Europese Commissie van 22 januari 2021 op de resolutie van het Vlaams Parlement van 14 oktober 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 486/4) over het conflict over Nagorno-Karabach, waarin:
 - a) de Europese Commissie verklaart dat ze het Vlaams Parlement erkentelijk is voor het aannemen van de resolutie en haar waardering uitspreekt voor het feit dat het Vlaams Parlement aandacht aan die kwestie heeft geschonken;
 - b) Josep Borrell Fontelles, de hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, verwijst naar de verklaring namens de Europese Unie van 19 november 2020, waarin de EU alle partijen heeft opgeroepen om zich strikt aan het staakt-het-vuren te houden om te voorkomen dat er nog meer dodelijke slachtoffers zouden vallen, en waarin de Unie de mening heeft uitgesproken dat er nieuwe inspanningen nodig zijn om via onderhandelingen tot een alomvattende en duurzame regeling van het conflict te komen, ook voor de status van Nagorno-Karabach;
 - c) de Commissie erop wijst dat de EU bereid is een rol te spelen bij het ondersteunen en vormgeven van een duurzame regeling voor het conflict in Nagorno-Karabach, in nauwe samenwerking met en aanvullend op het werk van de covoorzitters van de groep van Minsk;
 - d) de Commissie aangeeft dat de EU nadenkt over de mogelijke rol die ze kan spelen bij het bewaren van vrede en bij de wederopbouw ter plaatse, om zo het vertrouwen te helpen herstellen en de terugkeer van ontheemde personen naar hun eigen streek te vergemakkelijken;
 - 3° de gewapende aanvallen van Azerbeidzjan begin augustus 2022 in de regio Nagorno-Karabach en de gewapende aanvallen uitgevoerd door Azerbeidzjaanse troepen in de nacht van 12 en 13 september 2022, die onder meer gericht waren op civiele infrastructuur in de zuidelijke en zuidoostelijke regio's van het soevereine grondgebied van de Republiek Armenië, waarbij meer dan 200 Armeense burgers om het leven kwamen;
 - 4° de beslissing van de Europese Raad van 17 oktober 2022 om aan de Armeense kant van de internationale grens met Azerbeidzjan tot veertig EU-monitoringdeskundigen in te zetten om de situatie in de regio te monitoren, te analyseren en erover te rapporteren. De doelstelling van die EU-monitoringscapaciteit is om de vrede en veiligheid in het gebied te herstellen, het vertrouwen tussen de twee staten tot stand te brengen en de internationale grens tussen de twee staten af te bakenen;
 - 5° de blokkade van de corridor van Laçın, die op 12 december 2022 werd aangevat en die leidt tot het totale isolement van de inheemse Armeense bevolking en tot een totale stopzetting van medische hulp, gastvoer en voedselhulp in de regio. Bovendien zijn er ook honderden mensen door de strenge winter op de weg gestrand in uiterst precare omstandigheden;

- 6° de beslissing van de Europese Raad van 23 januari 2023 om in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) een civiele missie in Armenië (EUMA) op te zetten met het oog op meer stabiliteit in de grensgebieden van Armenië, en om te zorgen voor vertrouwensopbouw in conflictgebieden en voor een klimaat waarin de betrekkingen tussen Armenië en Azerbeidzjan weer kunnen worden genormaliseerd. De missie telt ongeveer honderd personen, waaronder zo'n vijftig ongewapende waarnemers, en ging van start op 20 februari 2023;
 - 7° het oordeel van het Internationaal Strafhof van 23 februari 2023 in een door Armenië aangehangig gemaakte zaak, waardoor Azerbeidzjan alle beschikbare maatregelen moet nemen om het onbelemmerde verkeer van personen, voertuigen en goederen in beide richtingen te garanderen;
 - 8° de nieuwe gevechten in het grensgebied tussen Armenië en Azerbeidzjan op 12 mei 2023 waarbij minstens een dode en verschillende gewonden zouden zijn gevallen;
 - 9° de ontmoeting in Moskou op 25 mei 2023 tussen de Armeense regeringsleider Nikol Pasjinjan en de Azerbeidzjaanse president Ilham Aliyev;
 - 10° de ontmoeting tussen de voorzitter van de Europese Raad Charles Michel, de Duitse bondskanselier Olaf Scholz en de Franse president Emmanuel Macron samen met de Azerbeidzjaanse president Ilham Aliyev en de Armeense premier Nikol Pasjinjan in de marge van de bijeenkomst van de Europese Politieke Gemeenschap op 1 juni 2023, waar verschillende onderwerpen zoals connectiviteit, veiligheid en rechten, grensafbakening en het vredesverdrag aan bod kwamen;
 - 11° de hoorzitting over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan met onderzoeksjournalist en auteur Jens De Rycke (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1643/4);
- overwegende dat de hierboven genoemde feiten een flagrante schending zijn van de voorwaarden van het trilaterale staakt-het-vuren van 9 november 2020, op grond waarvan Azerbeidzjan de veiligheid moet waarborgen van de personen, voertuigen en goederen die in beide richtingen door de corridor passeren;
 - toont zich zeer bezorgd over de aanhoudende spanningen en de recentste ontwikkelingen in de regio, en veroordeelt ten eerste de recente schendingen van het staakt-het-vuren van november 2020;
 - veroordeelt met klem de onwettige blokkade van de corridor van Laçın, die ernstige humanitaire gevolgen heeft voor de 120.000 inwoners van Nagorno-Karabach;
 - hoopt dat internationale druk ertoe kan leiden dat de situatie op het terrein zich stabiliseert en de voortdurende agressie wordt gestopt;
 - steunt alle internationale initiatieven die erop gericht zijn om een duurzame oplossing voor dit conflict te vinden – in het bijzonder de EU-monitoringscapaciteit – en die de bevolking van beide landen, ongeacht hun nationale of etnische afkomst, in staat stelt om in vrede en veiligheid te leven;

- vraagt aan de Europese Commissie om:
 - 1° aan te sturen op een internationaal onderzoek naar de gewapende incidenten in augustus en september 2022;
 - 2° elke schending van het staakt-het-vuren van 10 november 2020 te veroordelen, zeer waakzaam te zijn voor elke nieuwe schending en bij nieuwe schendingen te pleiten voor sancties;
 - 3° het mandaat van de EU-monitoringscapaciteit aan te houden zo lang als dat nodig is en daartoe voldoende deskundigen in te zetten, en de capaciteit van de missie in de regio op peil te houden;
 - 4° erop toe te zien dat Azerbeidzjan en zijn bondgenoten de soevereiniteit en territoriale integriteit van Armenië en de mensenrechten in de regio onvoorwaardelijk respecteren;
 - 5° bij Azerbeidzjan aan te dringen op een staking van de vijandelijkheden tegen de bevolking van Nagorno-Karabach en een onmiddellijke opening van de corridor van Laçın;
 - 6° er bij Azerbeidzjan op aan te dringen dat internationale organisaties ongehinderd toegang krijgen tot Nagorno-Karabach om de situatie te beoordelen en de nodige humanitaire bijstand te verlenen;
 - 7° te pleiten voor een onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van alle Azerbeidzjaanse troepen die zich nog op Armeens grondgebied bevinden;
 - 8° erop toe te zien dat de rechten en veiligheid van de Armeense bevolking in het gebied worden gegarandeerd, gelet op de vrees voor een genocide, en alles in het werk te stellen om te helpen, bijstand te verlenen en meer vooruitgang te boeken met de normalisering van de betrekkingen.